2. Dagskipan (á góuþrælinn Hegira 1322)

---

10 blöð qto. Reykjavík, 4.júli 1944.
undirritað: 1925 = Jón Pálsson.

Dagskipan. (á Sólhvarfadaginn ~~1944~~ / Hegira 1322). 1.

…. Bráðum fer að vera á hugum herdeilda vorra og undirbúningur að hefjast til árásarinnar á sólina í landareignum og fjörum við strendur Suðurlandsundirlendisins. Herferð þessari verður eigi unnt að fresta, þótt friðsamir séum vér og reyndir í stjórnmálum öllum, því hinir yngri herforingjar, svo sem Kolbeinn Árnason á 79. aldursári og ýmsir þaðan af eldri, vilja ólmir fara í stríð og berjast. Vér getum heldur eigi láð þeim það, þótt þeim finnist þröngt um sig, því þeir eiga ekki svo mikið sem eitt einasta beð í matjurtagarði, engu skarfakálsholu né heldur stíggarð neinn til þess að efla hinn uppvaxandi æskulýð, sem þó hefir náð „fullnaðarprófi" í skóla sínum, í því að klifra yfir og brjóta niður, svo að hann megi öðlast „nýtt mat" í þeirri fögru íþrótt, og því síður eiga þessir viðurkenndu sómamenn fjárðarinnar, þ.e. þeir, sem nú eru tilbúnir til að hefja stríðið – neina nána sálva eða þara, sem þeim væri þó nauðsynlegt til þess að verða ódauðlegir í hinu ódeyjandi Náttúrulækningafélagi lands vors, Sálarrannsóknarfélaginu, Guðspekisfélaginu og Ferðamannafélagi lands vors, sem enn er ótalið í höndum og fótum og Kerlinghólum og hröktum úr öllum gjám og gljúfrum Vatnajökuls, Gláms og Kötlu, er blása þó sífellt í kaun af kuli í fingrum sínum og dofa í útlimum öllum.

Herförin er því óumflýjanleg nauðsyn og ákveðin hér með.

Sem yfirforingja vorum í herradarsveðinu felum vér yður, að taka úr hergögnum til handargagns, ambara alla og austurstrog, ára-stubba alla, sem ná út yfir borðstokkinn og í keipum tolla, þótt eigi nái þeir niður í sjóinn – því það má slá berja einhvern með stubbunum – svo og eikarklumba alla, hvalrif og óupprístar skötur til þess að nota við fram- og uppsetningu flotbyltkja þeirra, sálubáta og annara nauðsynlegra fleyti-áhalda, svo og stýri og sveif á hvern þeirra. Þá er og nauðsynlegt að bitar allir og þóftur séu

sén í gódu lagi en einkum ssó barka ssóftan fyrir aftan skutinn, stórssar
og ssadan á sjóforingjun ad stjórna, er hann vill renna skipi sínu uppá
sker, t.d. Skelur og Skarfaklett, eda Kjálkasker og Krummaklett efssörf
verdur á ad herja vestan Kranns-ár og Leirn.

Ssá sé ydur og falid ad akvesa hvadan og á hverja lund árásin á ad hefjast,
stór tilssess er ætlazt, ad hún verdi hafin og henni lokid í sömu andránni,
allir ssöngulhausar med uppssornudum og egghvössum skeljabrotum verdi
á lasti, allir fjörnkrabbar, kúskeljar og ígulker, marglittur allar og
marfler sén nogar fyrir hendi í hinni örlaga ríku styrjöld, sem hafin verdur.
Ssegar Krýsnvíkurvegurinn er fullladur yfir Kleifarvatn og Trolladyngjur,
en ssess er eigi ad vænta ad svo verdi fyrri en eftir ad styrjöld ssessari vid
sálin og ssaranu ssar cystra er lokid, verda öll hergögn önnur en ssau er
tást ssar cystra flutt í gegnum jardgöng ssiirra Kristins Einarssmar frá
Grímslok og náttúrufrædingsins skarpvitra, Ólafs Fridrikssonar eqtamanns
hinnar frómu kaupkonu, sem verglar med draggörgum öll og glymskratta
alla leid austur í Skötubóts og geymd ssar unz til ssarf ad taka. Verda
ssad hin hljódamestu og ramfölskustu hljódfæragarma frúarinnar, er
henni hefir enn eigi tekist ad prakka úts med fárra hundrad prósenta álagi
á ssau sem smyglada vorn nú um 30 árasheid a da vel ssad. Ssá er og í
rádi, ad senda ofurlitla lögg af Svartadauda í Kvartéli ssúr, er Grímur í
Móakoti sat á inn fyrir Klofa og sem hirdskáldid, Magnús Teitsson kvad um;
verdur drossinn sendur til ssess ad hressa uppá samirku ssiirra í herlidi
vorn, er til hengingar kunna ad verda dæmdir í Gálgaklettum og tilhug-
kreystingar ssein medan ssei bída dauda síns á Feigdarrifi; fyrir ímyndadan
eymdarskap og hlédrægni í herssjónustu sinni vid ssad, ad ná í hinar eftir æsktu
og umspráttudu sölvanámur og gradhestassöngla, er barizt verdur um.

Þá felum vér ydur, ad hernema þegar fyrsta dagin og jafnskjótt sem árásin hefst hákarlabyrgi öll, svilja krær og kútmaga gjótur allar, er fyrir kunna ad finnast, medfram allri sævarströnlinni og innsigla þær allar á sömu lund, sem hreppstjórinn gerdi fordum, er hann hernam templarahúsid vor ad sálu hjálpar hermennirnir, þeir Brikssen og Lange kemust eigi úr. Byrgi þessi, krær og gjótur ottumst vér til, ad stinga megi þeim inn í, sem illa reynast og engu hlýda fremur en handhafar íþróttabikaranna og annara gersima, er vér þó ottum þeim, ef þeir sýna tilhlýdilega þrjóskn og undanbrögd vid herstjórnar fyrirskipunum vorum eda annara herforingja vorra, sem vitanlega fá fyrirmæli um þad fyrirfram, ad sýna þeim enga linkind.

Hinsvegar er þegar ákvedid, ad allir vorir trúnþegar, hetjur og hermannaglóþar verdi girtir ridgudum járngjördum er fundist hafa af gömlum skyrkvartélum nærsveitamanna, Moskóvítu og fordir í hráblauta sýrubelgi Ólvesinganna gömlu, en þeir em nú ordid hinar mestu gersimar og algjörlega ófáanlegir, nema gegn sölvum.

Lofthernadi skarfa og skúma, kjóa og krín gerum vér oss enga rellu af, því vér búumst eigi vid þeim á þessum vettvangi um þetta leyti árs eda medan varptúni þeirra stendur yfir, enda vitum vér, ad náttúrufrædingur vor, hinn skarpgáfadi Ólafur muni verda búinn ad sjá fyrir þeim öllum einn og fugla björd þeirri, er hann safnadi saman hér fyrir summan Tjörnina og Kvaldi lífid úr, unz engin kráka var eftir og hann lauk þessari þjódþrifalegu starfsemi sinni med því, ad bleypa öllum tónnum á búfé manna unz þad eyddist med öllu nema nokkrar kindur, er Páll Setu mun hafa fengid til þess ad láta mædiveikina drepa til miljóna hagnadar fyrir sveitabændur í öllum sveitum landsins.

Ossvirdist andsett ad þörf er á nógu grimmum dýrum í herferd þessa, og er ydur

Svo upphafst, að taka örugga hernaðarlíf með hendina til sín og hennar að
vopna- og minkaði austur frá, hvar sem sól sumsinnis. Einkum eru minkarnir
skæðir, sem láðs og lagardýr hlíta að drepa allt í láði og legi, sem sér við,
hvalir og sela og hinsvegar Grænlandsfari og Gottunfaringi, en flutt hingað sand-
úlfa 800 sinni eru hinsvegar Grænlandsfari og Gottunfaringi, en flutt hingað sand-
úlfa, en sem sá drápust strax af hundæði, hungri og kvölum, svo fáir sýni
komuleg náttúru og uppruna sinn, sem ella hefði sjálfsagt verið á sömu leið
og yndisbóta um nokkurra mánaða skeið, svo ella hefði sjálfsagt orðið stór-
um orðið hið ágæta dýr.

Ávarp þessi, minkarnir, gæti vitaskuld í Ólafsvík orðinn ýtrasta,
svo að hægt verði að hið sama sjáist áfram hafist.

Já en svo hundur kallinn og vinnumaður í eitthvað — að vísu óvanalegt sem
standur, en vér sáum eitt sinn austur undir Vaðstaða á, og unnustu drengjum
við að eiga með sér, annað hvort hið kaupa að eigin; annars er þó ósjaldgæft að hún-
unnustu og hundar drengjum þjáist, sem þar í sveit og greyma vel, enda hann
verður heldur sjaldgæfari hér en við Faxaflóa og Breiðafjörð.

Þótt í hundrað staði sé ágætur, hugsi sér land, leggjum við hið sjó
undir lagt í Rangárvallasýslu, hjá Stampi og austan Eyjafjalla, sjó gera verður
náðsamlegri, að engum röðrarmanna kunni áratugi, síðan sjó lagðist niður
á Eyrarsjó, að engin röðrarmanna kunni áratugi, síðan sjó lagðist niður
að Eyrarsjó sjálfsagt, en hann er á alla vegu, fyrir ofan
og aftan undan, og verður sjó hægt fyrir líkrestjórnar á sólvarðar byttum stæðum
klungra á sléttum, kastar sjó mönnum og blása hraðfrumi úr hjóðfæri.

Herlúðurs sá, en vér keyptum fyrir vora eigin sína skildinga árið 1891 og notaðu
var til sjós að veita nýmanni einkaleyfi (patent) til sjós að róa í kolsvarta myrkri,
gerum vér náðsamlegri að verði handtaka kerlið, vorn er austur kemur og er
hentugra vorum. Kortsins Eyjólfsson falið að sjóða líkræsunum gáfu-
um líf og sálarkröftum, svo að jafnvel Helgi í Stóðinni vakni við, sjóð hann

kunni „um for Øjeblikket" ad vera annadhvort léfs eda lidinn austur
í Vestmannaeyjum, ad reita félunga- eda adra fuglahami sér til fram-
dráttar, sídan hann lét af gotuskellisstarfinn austur þar og bardi sér
svo, ad allur kulur fór úr höndum hans og kjálkum, svo, ad hann gat
bölvad eftir nótum, en einkum þá, er „skotan" stód lengur en 2 daga
í senn.

Nái lidsmenn vorir í þennan gamla samherja vorn vid hámerarnar
fordum og hákarlana, sem Pési dróg á frammi sóknina hjá Dolla
sínum — „þá var ég hákarladrengur hjá Dolla mínum," sagdi hann, þá
er hann sídar minntist hinna gömlu og gódu daga, — ber ad taka Helga
fastan og skeita þór engu, þótt hann láti þad í vedri vaka, ad mi sé hann
eigi lengur „í Nádinni", heldur „í Vardinni", berþess ad gæta, ad fyrri á
túnum var mönnum sama um, hvorn nafninn þeir nefndu hann, þór
allir vissu, ad hann var frá Hólldarkoti og gæti þvi hugsazt, ad hann
kynni ad bregda fyrir sig nýju nafni, til þess ad lenda eigi í neinum klandri,
og nefnd sig Helga í Nádarkoti eda Vardarkoti. Helgi var tíd sínum
túna sindugur vel í þvi, ad koma sér hjá þvi, ad snerta á neinu þvi,
er adrir vorn ad bésa vid, og „lasnari" madur þekktist ekki, nema
vori þad Tugimundur í Oddagördum, sem „alderei mátti snerta á neinu
verki, ekki taka eitt handartak, en hafa ávalt nogan og gódan mat
til ad borda og umfram allt, ad vera ávalt fallega saddur". Var þetta
ad læknisrádi Ásgeirs læknis Blöndal, sem hann leitadi ráda til
vid „lasleika" sínum, þótt alderei nædi hann í læknim, eda hann léti
honum nein „rád" í té um þetta. — Endrímkona hans fékk ad vita
þetta og hún vard ad túna þvi, „enda sagdi hann þetta karlinn!" þ.e.
Ásgeir læknir, og vard þá eigi lengur efazt um tverbjargrádin vorn.

Herstjórn og herforingjaráð.

Ríkisstjórnvor, sem enginn þekkir, né hefir neina vitneljn haft um það, að til vori né kymi að verda til, en sem þóþykist eiga mikid undir sér um líf og velferd þöngulhausra allra í heiminum, hyggst ad leggja hann undir sig og vera einráð um alla stjórn haus, hefir þegar skipad herstjórn þó alla er ráda skal fyrir fyrirhugudum árásum og hefju þar, þöngulhausum öllum ad óvörn. Innrásarforingjarnir verda þessir

1. Yfirmadur landhers
2. Flotaforingi, yfirmadur innrásarflotans
3. Flugmarskálkur, næstædsti madur hæstrádanda innrásarherjanna, hinn sigursali hershöfdingi
4. Yfirmadur landherjanna, í Flóanum og þykkvabænum, hershöfdingiun
5. Yfirmadur innrásarherjanna, flugmarskálkurinn
6. Herrádsforingi innrásarherjanna, hershöfdingiun
og 7. Allir adrir skálkar, sem veitt geta lidhlaupurinn og landrádamönnum skálkastjól.

1. NB.: Nöfnum mikilmenna þessara verdur haldid leyndum, af hermadarlegum ástædum fyrstum sinn.
2. NB.: Óbreyttir og herskildir lidsmenn verda ad hafa tekid „fullnadarþróf" í þessum námsgreinum: A. Kunna ára lagid, þannig, ad ávalt sén árarnar í lofti á annad bordid, samtúm is þér, sem árarnar í hitt bordid eru dauldandi í sjó eda vatni, og sén árarfleiri en ein á hvorn bordi, sé ávalt ein eda tvær afan zjáþar. B. Kunna ad ausa fleytu sína svo, þótt stamp-austur é, ad enginn dropi fari útbyrdis, heldur lendi inni í fleytunni aftur, þar, sem hún ádur var, unz hún er sokkin eda morrar í hálfu kafi.
C. Skipstjórnarmadur sé leikinn í þvi, ad láta fleytu sína vera svo rangskreida ad aldrei sé stefnt í neina ákvedna átt, heldur hringsnúist hún sitt á hvad og á sama svodi, unz séd er, ad hún nái aldrei neinum ákvednum

á stjórnar- eða lendingarstað.

d. Undir seglum skal hann vera æfður í því, að kippa í seglklóna sér hverja
sinni, er vindhviðan gerir, alda eða brotsjór ríður að, svo að vissa sé fyrir
því, að Mararfari af kjölnum.

e. Hann skal kunna vel til að þvo vettlinga sína, úr sínu eigin vatni, þótt
annað sé til, og vinda þá niður í sokka sína og brækur, meðan þeir eru volgir.

f. Herklæði hans séu hosubryggjur úr gemlingabelgjum, slepnum vel og
hálmur, svo að engar þöngulhausa skeljar, hversu eggsárar sem þær kunna að
vera, vinni á þeim. Að meðanveðra skal hver maður vera í skotthaldi sínu og
binda það með undir um legg sér fyrir neðan hnén. Skotthaldinu í hann á halda
upp um sig og engin axlabönd nota, svo að hann geti hvenær sem er kleypt brókunum
sínum, hvar sem er og hvernig sem á stendur, og kippa þeim upp um sig síðan.
sem aðri hann klifrari

g. Hann þarf engu að hlýða og má fara sínu fram í öllu sem hjá sér
yfir alla garða og girðingar, eins og hann hefði verið æfður við heima hjá sér
meðan hann sótti barnaskóla sinn og a síðan. Venjulegum skóla-aga sínum
skal hann í heiðri halda og engu sína, nema eigin vilja sínum.

Eftir þessu eigo allir hlut að eigandur sér að hegða og er hvers vandar hirting
Auk fyrirmæla þessara venda og önnur gefin út eftir hentleikum og því sem
við á undir æðstri hinar fyrirhugaðar innrásar.

Eftir þessu eigo allir hlut að eigandur sér að hegða og er hvers vandar hirting
viðlögð, ef út af er brugðið. Rétt er að áskilin að taka hverri umsókn og tilkall eða hafna öllum.
Gefið að stjórnarsetri voru í Óðalsranni í sjálfan Gónsferð hins yfir-
standandi hlaupárs, sem eftir Hegira er árið 1322.

..... R.

yfirhershöfdinga (General) skipum vér vora elstu lög gangaz,
eltz „Generalinnsleima Generalarma", eins z Beathoven var nefndr
Kobbin Ármann yfirforingi hann hafði sungið nógar vögguvísur með hans-
z leigukonum hjá mikl, ómældri vorn, Lúðvík Sud, óvirðingi, sem
sé nógar, ómældar gráðlýðr, ýmsar dauðgrenndar gröðu mér ástar ór
fjötrshlíð, z grái leppuðu víðar sumar með hjó, auk nógra birgða
af fremmum, ýstrimabönduðum kökum z hinsvegin kökum, er gefið hefr
hefjaðs frá sér hafa mikið vígsins við eðr yfirlöstuðr ábældið hjá Gorstein
Kynni dóttir eðr Springs.
Yfir Gorstein yfirhershöfðingjanum vaðr yfirheyrðr, hinn vonaði
Generál-Auditor — sem ekki má þó villaz á gullnu Generalstas sk
fimbaga í samræmis hlíðsföðr: Eigvalda eðr Eggert með „dóm", z
ber honum, eins z ýmsir gerðu hér z stöðu hans hafi, skorðr yfir dóm alla
í Félagsdóm sinn, en dóm skal hverr þann hér vinna, sem eigi vanvirðr
sína, — z ósnr ekki, samkvæmt fyrirskipun Páls postula, engan mat að
fá, enga gröftrleppuðu né óhreppaðr hunðr eðr hafsvöð — í vöfðum
z hálsrein, en skyldi vinna, en í stað stýfja eyjum í skóflum,
reykja hvert viðbein, kuðpið fætr og svikjast svo um eftir sem hein
fyrir hafsfaldast fyrir sig, en það er, að láta engan árangr vinna sinnar
sjálfs, annan en þann, að hirðfesta stikum í 12 til 15 álna fyrir hverjum
Mulbrahúsa, sem hér átti að vinna, auk þann kaupfyrir að rýja fé
sig matnum í sínum Mulbrahúsa, sötra í sig vín kaffið í sínum eðr hvíu
handarfæðingum yfir sér sóð ofláts-annars sína til þess að geta leikið sér sem
best og lengst fyrir fé og sett „mýtt, ást. met", í öllum skýrum skýrum," eins
og hafi verið hvarfi gamla á hólmi og síðan í mein hornum. Var hann sinn
hinn skarpgáfaðasti yfirhirðingr síðustu aldar — og líkist sinn „F. o. o. s." í hugs og
hjörðum sínum, en hvergi hann og sáu.
Hvergi vaðr þessi yfirhershöfðingi, sinn hvíld vorð sinn eigi hafa hvíld

sér saman um, enda stendur nú allt heyjarstríð yfir um flesta
mundi, og skilar það nú um vandræðum hér í innréttingar eystra. En
eins og gengur og gerist á stríðstíma samkomum, er hver höndin upp á móti
annari, borðstofan margir á kafi og munaðarmenn jafnaðarmanna á
gistihúsum bæjarins, enda er eigi annað vitað, en það nái vandræðum á lá-
um, kostis og þarfleysis, samfara, enda sýkir það, sýkist eigi stríðið yfir eigi
á sér stað, en í heilum hreppum sé mein

Marshallinn var, hvar friðrik á Gamla Hrauni, sem verður fyrirliði allsherj
Vors niðurboðið, hefir yfirráð á yfir Selfossi og Hörðumóðum heim, en Ors
vanstreyji hins: hið að sína upp á þá sínustu aldar, hefir aðsetrið
á Selfossi og Selfossbar á móti öðrum stöðvum, á Eyrarbakka, Stokkseyri,
Hraunsá, frá Skúmeyri og Sherfloss, alla leið upp á Vatnsleysuströnd,
Sandvíkum, Svínahraunsheiði allt að Ölfus og Vogs.

Hjá hverjum við einum hreppstjórum hreppanna sjálfum vel góðum hreppa á
milli árinnar, sem fer um Skeiðaréttir hjá Hestfjalli á Hellu og Berjanes
eftir vor á Þingvallhaussum Skeiðum, en upp á Mundakotsheiði fram, en
síðan vor á Kjalarnesi og Kjósarsýslu 1891. Hefir mörgum setið á
fjöllunum síðan 1735 og mun nú eigi útlendur maður (sbr. Sögu
Skeiðsmanna e. fl. Vilmundar Jónssonar hér) Hermaðurinn Þessi hefir nú
nú austan frá Klaustri og vestur fyrir Hjálmsstaði, en hefir, á hann verði eigi
á fleiri staði, fyrir hann alla Héraðsfundi hér um sýslu og sendi hið sitt
hvað á móti öðrum á allar áttir.

Sýslumaður vill, að austur-vígstöðvarnar verði einna erfiðastar við að eiga, því
þar verður öllum skepnum drepnum að mestu, sem þar búfé og langt haga á sýslu,
hvað um Skipsbrautum, Brautarholti á Skeiðum og við Þjórsárbrú, Flóa-Galtar- og
Skjálfdala brautum og margfleiri, en fyrir þeirra um herfylkingar verða hafðar
við á Skipsbrautum hinum öfrandsætu og örruggustu herfylkingar Vorum, sem þeir
hefir sér góðan orðstír við allar hörðum- og skömmtunarúthlutuðu höfuðstaðarins,
Guðmundur Eyjólfsson, sem auk hernaðarstarfa sinnar hefir hvar hér á fyrirhugað

fram yfir flesta adra Vora menn, ad hann á greidan adgang ad fjárhirgl-
um stærstu miljónamæringsins austur, þar, Páls á Stjódvegiunum, og má hann
gramsa í skildinga skúffum hans og skíragulli, sem væri þad í hans eigi rúsínu
kössum og sælgætis skápum. Fjárhagnum er þór vel borgid og til þess, ad sýna
vinsemd Vora og virdingu fyrir þessum tveim máttarstodum hins á hættusama, en
sigurvissa hernadarleidangurs vors, hafum vér sæmt þá hinni odstu tigu ríkis
vors – þad er ad vísu engin járnkross, med eda án stjörn eda arfalaufum eda
illgresis, – heldur randridgadir heststónagla, er börn vor hafa tínt upp úr
sorphaugum vorum vid Eidsgranda, sem rottumar hafa eigi unnid á og vonum
vér þór, ad engar drangatennur vinni heldur á þeim. Nagla þessa eiga þeir ad
bera á öllum hnappagötum fata sinna, nema nærbuxna og buxnalokum.

— " —

Hol Þess skal getid, ad med þór ad Sölin og þeir, sem herfiðin þessa ætlidi
ad hefja gegu þeim, yerên sátt sín í millum og vard þór herfiðinni steppt
úr öllum hernadaráottunum.

Adeins einn madur, herforingin sjálfur fór einn síns leids fram á Hönda,
Bónda og Brúnkollu og nádi þar í herfang nokkurt hando sér.

Ljúttum vér sem sögu þessari og segjum: „Lítid verdur úr þór höggim,
sem hátt er reitt" – þad var uff. aldrei reitt til neins höggs. Adeins
talad um, ad allt fori „eftir áætlun"

4. júli 1944.

„1925."